

ДО ПИТАННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЮ СПЕЦІАЛЬНИХ ЛЕКСЕМ

Стаття присвячена розгляду різних типів спеціальних лексем порівняно із центральною мовною одиницею терміносистеми – терміном. Встановлено конститутивні ознаки терміну. З'ясовано специфіку протерміна, терміноїда, передтерміна. Узагальнено думки вчених з приводу квазітермінів: це передтерміни, які закріпилися у спеціальній лексиці і набрали стійкого характеру, або спеціальна лексема, для якої характерним є пошук оптимальної дефініції. Польські термінологи виділяють також клас гіпотермінів – загальних виразів у межах термінологічного лексику. Розглянуто спільні та відмінні риси термінів та номенів, але провести чітку межу між цими лексемами не вдалося, що пояснюється їх здатністю до взаємозаміни залежно від умов функціонування. Професіоналізм властива ненормативність та усний характер. Досліджені класи спеціальних лексем відображають шлях становлення терміну, особливості фіксації знання про навколишній світ. З огляду на розглянутий матеріал у складі спеціальної граматичної лексики польської мови виділено такі групи: прототерміни, терміноїди, передтерміни, квазітерміни та терміни.

Ключові слова: термін; прототермін; терміноїд; передтермін; квазітермін; номен; професіоналізм; граматична термінологія; польська мова.

У сучасному мовознавстві спостерігаємо чимало праць, присвячених проблемам семантики, типології, функціонування спеціальних лексем. До спеціальної лексики («слова та словосполучення, які називають предмети та поняття, що належать до різних сфер трудової діяльності людини і не є загальноживаними...» [ССЛТ]), як вважають сучасні термінологи (С. Гайда [17], С. Гриньов-Гриневиц [3], О. Голованова [1], В. Змажер [20], І. Казиминова [4], І. Кочан [6; 10], Ю. Лукшин [20], В. Лейчик [7], Т. Панько [10], Л. Симоненко [13], В. Татаринів [16], А. Хаютін [17] тощо), належать різні типи слів (зокрема прототерміни, терміноїди, передтерміни, терміни, квазітерміни, номені і навіть професіоналізми). І хоча історія термінознавства як окремого напрямку починається з першої половини ХХ ст., одностайної думки з приводу визначення терміна як центральної одиниці спеціальної лексики та статусу різновидів термінолексем серед учених немає.

Так, польський науковець Станіслав Гайда (автор монографії «Вступ до теорії терміна», 1990) класифікує спеціальні лексеми з огляду на: 1) термінологію у широкому розумінні (у значенні спеціальна лексика), виділяє науково-технічну, ремісничу, народну, соціально-політичну, адміністративну, культову (релігійну) термінологію тощо; 2) термінологію, що сприймається як спеціальна лексика науки та техніки, тоді маємо поділ на терміни, професіоналізми і професійні жаргонізми; 3) різновиди термінів, пов'язані з класифікацією наук, тобто термінології окремих дисциплін; 4) класифікацію наукових понять на емпіричні та теоретичні; 5) семантичні категорії термінів (назви процесів, предметів, властивостей

тощо); 6) власне терміни і номені; 7) спосіб вираження фахового поняття – мовні, символічні та змішані терміни [18, с. 39–40].

Саме тому вважаємо за доцільне ще раз розглянути питання, пов'язані з таксономією спеціальної лексики з урахуванням поглядів, висловлених у сучасних дослідженнях українських та зарубіжних, зокрема польських мовознавців, що й зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Мета статті полягає у з'ясуванні специфіки різних типів спеціальних лексем порівняно із центральною мовною одиницею терміносистеми – терміном.

Теоретичною базою стали словники лінгвістичних термінів [СЛТ; ССЛТ; ЛЭС; СТJ] та праці вчених: С. Гайди [18], Б. Головіна [2], С. Гриньова-Гриневица [3], О. Голованової [1], В. Змажер [20], Л. Капанадзе [4], І. Кочан [6], Ю. Лукшина [20], В. Лейчика [7], Д. Лотте [8], М. Мазура [21], Т. Михайлової [9], Т. Панько [10], А. Письмиченко [11], О. Реформатського [12], Е. Скороходька [14], О. Суперанської [15], В. Татаринів [16], А. Хаютина [17], Г. Ядацької [19].

Термін – слово чи словосполучення, що позначає поняття спеціальної сфери знання чи діяльності [ЛЭС, с. 508]. Встановлено наступні конститутивні *ознаки терміна*: наявність дефініції, співвіднесеність із спеціальним поняттям, вживання у спеціальній (професійній) сфері, точність, системність, контекстуальна незалежність, конвенціональність, стійкість і відтворюваність у мові, номінативність, стилістична нейтральність [ЛЭС, с. 508; 3, с. 30; 10, с. 115; 8, с. 5; 12, с. 46–55; 5, с. 75–85; 17, с. 36–40; 21, с. 15–46; 14, с. 7]. Приклади термінів з граматичної термінології (далі ГТ) польської мови: *rodzaj* «рід», *przypadek* «відмінок»,

liczba pojedyncza «однина», *zdanie* «речення», *fleksja* «словозміна».

Прототерміни, як стверджує С. Гриньов-Гриневич, виникають із появою науки, називають не поняття, а спеціальні уявлення [3, с. 44], наприклад, у граматиці польської мови В. Шиларського (*W. Szylarski Początki nauk dla narodowej młodzieży, to jest Grammatyka języka polskiego, Lwów, 1770*) спостерігаємо поділ іменників на 5 відмін відповідно до типів закінчень у родовому відмінку однини (у сучасній польській мові за традиційною класифікацією 3 відміни іменників відповідно до родів) [Szyl., s. 31–45]. *Терміноіди* використовуються для називання так званих натуральних понять, які ще не достатньо усталені, без чітких меж та дефініцій [3, с. 44]: *gatunek ani działości, ani cjerpiący* «досл. ані активний, ані пасивний стан», або *gatunek trzeci* «досл. третій стан» [Szyl., s. 54]. Таке розуміння терміноідів співпадає з думкою польських учених: вони характеризуються невизначеною семантикою [20, с. 32]. *Передтерміни* вживаються в якості термінів для називання нових сформованих понять, але тих, які не відповідають основним вимогам до термінів (найчастіше стилості). В якості термінів виступають описові звороти (багатослівне номінативне словосполучення), сурядні словосполучення, словосполучення, що містять дієприкметниковий чи дієприслівниковий звороти [3, с. 44–45]: *przysłowie znaczące miejsce* «прислівник місця» [Szyl., s. 92].

За визначенням термінолога С. Гриньова-Гриневича, *квазітерміни* – передтерміни, які закріпилися у спеціальній лексиці і набрали стійкого характеру [3, с. 45]: *stopień wyższy* «вищий ступінь» [Korcz., s. 48], *przedmiot dalszy* «непряий додаток» [Mucz., s. 177]. Польські дослідники Ю. Лукшин та В. Змажер дещо по-іншому розуміють цю спеціальну лексему. Для квазітерміна характерним є пошук оптимальної дефініції, що пояснюється процесом формування терміна на базі загального виразу: загальний вираз – квазітермін – термін [20, с. 24]. Отже, ми бачимо три якісно різні моменти появи термінів: 1) момент попередньої фіксації спеціального поняття (загальний вираз); 2) момент пошуку оптимальної дефініції поняття (квазітермін); 3) момент оптимальної дефініції поняття (термін). Фактично терміноід та квазітермін перебувають на одному рівні у термінотворенні, тільки властиві різним термінологіям. Пошуки оптимальної дефініції квазітерміна часто свідчать про невизначеність поняття. На думку польських термінологів, справа матиме інший вигляд, коли вважатимемо, що всі ці дефініції можуть бути семантичними варіаціями цього самого поняття [20, с. 25]. Отже, квазітермін, на думку польських дослідників, – це багатозначний термін.

Термінові властиве одиничне та системне значення; системне значення визначає його сутність, одиничне є похідним від внутрішньосистемних відношень, що творять дане концептуальне поле. Сутність квазітерміна – його одиничне значення, тому структура відповідного концептуального поля характеризується своєрідною невизначеністю його внутрішньосистемних зв'язків. Тобто сфера вживання квазітерміна значно менш обмежена системою порівняно з терміном [20, с. 25].

Термінологи Ю. Лукшин та В. Змажер виділяють також клас *гіпотермінів* – загальних виразів у межах термінологічного лексикону, формальний системний статус яких встановлюється за допомогою текстової деактуалізації властивих йому синонімічної погодженості та стилістичних інтерпретацій [20, с. 25–26]. Функцію гіпотермінів у спеціальних текстах виконують екзистенційні та процесуальні дієслова (*wyrażać* «виражати»), особові іменники (дїєслово (*czytelnik* «читач», *autor* «автор»). Уважаємо, що до гіпотермінів можна віднести і так звані опорні, «пусті» слова (В. Лейчик) [7, с. 77], які належать до термінів, але не є терміноелементами, не позначають понять та їх ознак (*zasada* «принцип, правило», *funkcja* «функція»).

На думку О. Голованової, аналізовані типи спеціальних лексем відображають відповідні ступені (фази) загального процесу отримання знань про матеріальний та духовний світ [1, с. 56]. Говорити про статус прототерміна, передтерміна та терміноіда можемо тільки порівнюючи їх із сучасними термінами. Досліджуючи термінологію історичних епох, треба пам'ятати, що зафіксованими були тільки усталені термінологічні одиниці. Тому дослідниця пропонує говорити не про відсутність термінів у донаукову епоху, а про їх особливу специфіку.

Номени (номенклатурні назви, номенклатурні знаки, номенклатурні найменування, номенклатурні позначення), мають ряд спільних із терміном властивостей (приналежність до спеціальної галузі знань, до нейтрального шару лексики, незалежність від контексту, цілеспрямованість появи в тексті, стійкість і відтворюваність у мові) [3, с. 41; 11, с. 14–16], конвенціональний спосіб творення (номенклатурні назви, як і терміни, з'являються внаслідок цілеспрямованої діяльності відповідної професійної групи) [20, с. 14].

Говорячи про відмінності, варто звернути увагу на те, що для термінології характерним є позначення загальних понять певної галузі науки, для номенклатури (сукупності номенів) – позначення конкретних предметів у цій галузі [11, с. 14–16]. Сказане підтверджується характером дефініції, що супроводжує термінологічну одиницю: для терміна вона встановлює межі позначуваного ним поняття, визначення номена натомість має форму інструкції чи опису [16, с. 7–8]. Отже, термінологія пов'язана із системою понять окремої науки, а номенклатура – з маркуванням окремих об'єктів; в основі термінів закладено загальні поняття, а в основі номенклатурної назви – одиничні.

На відміну від термінів, номенклатурні позначення перебувають на початковій стадії формування і піддаються змінам. Крім того, номени не можуть з'являтися без термінів, вони пов'язані з поняттями, співвідносяться з ними через відповідні терміни. Номен складається з двох частин – графемної (буквенної) і цифрової. Його можна розглядати як своєрідне складне слово, що складається з двох «морфем»; «графемної» та «цифрової» [11, с. 16]. Номени – позначають «серійні марки машин, приладів, підприємств, організацій, конструкцій, марки матеріалів та виробів» [1, с. 16].

Незважаючи на численну кількість відмінностей між термінами та номенами, думки вчених збігаються

в одному, що провести чітку межу між цими спеціальними лексемами не можна, номени можуть переходити в терміни, або взаємозамінюватися [15, с. 42]. Це, в свою чергу, дозволяє дослідникам виділяти власне номени, які за своїми ознаками мало чим різняться від термінів, та термінологічно-номенклатурні сполуки, виражені буквенно-цифровим або словесно-цифровим способом [9, с. 84].

З приводу розрізнення «лінгвістичних термінів» та «лінгвістичних номенів» дотримуємося думки О. С. Ахманової, що «номенклатура – система назв для даної сукупності більш чи менш конкретних об'єктів...» [СЛГ, с. 7], що називають різноманітні частини наукової сфери в цілому: *флексія* – термін, *флексія –ий* – номен. Відповідно у ГТ польської мови: *zaimiek* «займенник» (термін) – *zaimiek względny* «відносний займенник» (видовий термін) – *zaimiek względny który* «відносний займенник котрий» (номен) [Muczk., 186]. Оскільки лінгвістичних номенів величезна кількість, то зосереджуємо увагу на термінах.

Крім термінів та номенів до спеціальних лексем дослідники відносять й інші лексичні засоби, що пов'язані з професійною діяльністю людини: *професійна лексикон (професіоналізми), професійне просторіччя, професійні жаргонізми*.

Професіоналізми визначаються як «слова, властиві мовленню представникам тої чи іншої професії чи сфери діяльності...» [ЛЭС, с. 403]. На сучасному етапі розвитку мовознавчої думки статус професіоналізмів залишається досить суперечливим. Професійна лексика – «неофіційний відповідник термінології з даної галузі» [19, с. 132], більшість учених наголошує на її розмовному характері [10, с. 110].

О. Голованова пропонує виділяти два основні типи професіоналізмів [1, с. 60]: 1) «власне професіоналізми» як відображення специфічних процесів пізнання в ході предметно-практичної діяльності людини; 2) «комунікативні професіоналізми» – результат фонетичної, граматичної, словотвірної переробки термінів, пов'язаної з пристосуванням їх до умов усної групової комунікації (прагнення до мовної економії, відображення характеру взаємовідносин між комунікантами, оцінка значимості предмета в діяльності). Професіоналізми першого типу завдяки своїй образній формі за відповідних умов можуть набувати нормативного характеру, тобто стати частиною терміносистеми. Професіоналізми другого типу – це спосіб коротко і стисло обмінюватися специфічною професійною інформацією в умовах групового спілкування.

Спеціальна лексика через професіоналізми, які є її невід'ємною складовою, невідривно пов'язана з загальнонаціональною, і, в свою чергу, спеціальна лексика виникає на основі професійної та згідно з правилами, якими послуговується остання [20, с. 14–15]. Наприклад, поряд із латинськими

граматичними термінами в кінці XVIII – на початку XX століття активно функціонували у професійному мовленні їх фонетичні та словотвірні варіанти: *adiectivum* – *adiektyw* «прикметник»; *adverbium* – *adverb* «прислівник»; *interiectio* – *interiekcija* «вигук».

Професійні жаргонізми – «спеціально утворені заміни одиниці, експресивні синоніми офіційних позначень» [18, с. 42], на відміну від професіоналізмів не можуть набувати нормативного характеру, чітко відчувається їх умовність [3, с. 46], ненормативність виявляється на граматичному рівні і на віддалених метафоричних зв'язках у семантиці вторичної номінації [7, с. 78]. Як стверджують О. Суперанська, Н. Подольська, Н. Васильєва, жаргонізми «фактично нічого не додають до мови, а лише створюють особливий колорит мовлення», тому виступають проти вживання висловлювання *професійний жаргон*. С. Гайда навпаки говорить про їх наближення до професіоналізмів та ремісничої і народної лексики, про появу цих одиниць в окремих галузевих термінологіях, зокрема в термінологіях прикладних наук [18, с. 42]. Уважаємо, що професійні жаргонізми – ненормативні одиниці професійного спілкування, що існують винятково в усному вигляді. *Професійне просторіччя* важче відрізнити від професіоналізмів: такі лексеми зазвичай – слова «своїї» мови [7, с. 79].

Оскільки професіоналізм, професійним жаргону та просторіччю властива ненормативність та усний характер, у складі ГТ польської мови їх не виділяємо.

Розглянуті класи спеціальних лексем відображають шлях становлення терміну, особливості фіксації знання про навколишній світ. Спостерігаємо чимало думок учених про специфіку цих лексем. Зокрема польські термінологи стверджують, що сучасну наукову термінологію супроводжують квазітерміни, для технічної термінології властивими є терміноїди (слова з невизначеною семантикою), для номенклатурних назв – прагмоніми (фірмові товарні знаки, які завдяки своїй прагматичній функції отримали таку назву). Крім термінів до спеціальної лексики зараховують номени (номенклатурні знаки), що є найменуваннями конкретної реальності, через яку вони співвідносяться з поняттям певної галузі діяльності людини. До спеціальної лексики належать також професіоналізми – мовні одиниці переважно усної сфери комунікації. Як і терміни, вони фіксують спеціальні знання, але створюються і функціонують у практичній, не теоретичній сфері.

У складі спеціальної граматичної лексики польської мови виділяємо такі групи: прототерміни, терміноїди, передтерміни, квазітерміни та терміни. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у комплексному функціонально-ономасіологічному розгляді польської граматичної термінології, її базової та периферійної спеціальної лексики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голованова Е. И. Введение в когнитивное терминоведение / Е. И. Голованова. – М. : Флинта; Наука, 2011. – 224 с.
2. Головин Б. Н. Лингвистические основы учения о терминах : [уч. пособие для филол. специальностей вузов] / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. – М. : Высш. школа, 1987. – 104 с.

3. Гринев-Гриневиц С. В. Терминоведение : [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / С. В. Гринев-Гриневиц. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 304 с.
4. Казимира І. Метамова опису української лінгвістичної термінографії / І. Казимира // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2014. – № 791. – С. 109–112.
5. Капанадзе Л. А. О понятиях «термин» и «терминология» / Л. А. Капанадзе // Развитие лексики современного русского языка. – М., 1965. – С. 75–85.
6. Кочан І. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові : [монографія] // І. Кочан. – Львів, Видавничий центр Львівського національного у-ту ім. І. Франка, 2004. – 520 с.
7. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура / В. М. Лейчик. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 256 с.
8. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии. Вопросы теории и методики / Д. С. Лотте. – М. : Изд-во АН СССР, 1961. – 158 с.
9. Михайлова Т. Номен у науково-технічній сфері / Т. Михайлова // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. пр. – К., 2007. – Вип. VII. – С. 82–86.
10. Панько Т. І. Українське термінознавство : [підручник] / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
11. Письмиченко А. М. Номен і номенклатура (на матеріалі терміносистеми будівельної індустрії) // Культура слова. – К., 1983. – № 25. – С. 14–16.
12. Реформатский А. А. Что такое термин и терминология / А. А. Реформатский // Вопросы терминологии: материалы Всесоюзного терминологического совещания. – М. : Изд-во АН СССР, 1961. – С. 46–55.
13. Симоненко Л. О. Формування української біологічної термінології / Л. О. Симоненко. – К. : Наук. думка, 1991. – 151 с.
14. Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу) / Е. Ф. Скороходько. – Київ : Логос, 2006. – 98 с.
15. Суперанская А. В. Общая терминология: вопросы теории / А. В. Суперанская, Н. В. Подольская, Н. В. Васильева. – М. : Наука, 1989. – 243 с.
16. Татаринев В. А. Лексико-семантическое варьирование терминологических единиц и проблемы терминологии : автореф. дис. ... канд. филолог. наук / В. А. Татаринев. – М., 1988. – 24 с.
17. Хаютин А. Д. Термин, терминология, номенклатура : [учеб. пособие] / А. Д. Хаютин. – Самарканд : Самарканд. гос. ун-т, 1971. – 120 с.
18. Gajda S. Wprowadzenie do teorii terminu / S. Gajda. – Opole : Wyższa Szkoła pedagogiczna im. Powstańców Śląskich, 1990. – 145 s.
19. Jadacka H., Terminologia / H. Jadacka // Nowy słownik poprawnej polszczyzny, red. A. Markowski. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002. – S. 1760–1767.
20. Lukszyn J. Podstawy teoretyczne terminologii / J. Lukszyn, W. Zmarzer. – Warszawa : KJS, 2001. – 189 s.
21. Mazur M. Terminologia techniczna / M. Mazur. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowo-Techniczne, 1961. – 252 s.

СЛТ – Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – изд 2-е, стереотип.– М. : Сов. Энциклопедия, 1969. – 608 с.

ССЛТ – Розенталь Д. Э. Словарь-справочник лингвистических терминов // Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – М. : Просвещение, 1976. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/DicTermin/index.php.

ЛЭС – Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В. Н. Ярцева. – М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. – 685 с.

Корпц. – Копczyński O. Gramatyka języka polskiego: dzieło pozgonne / O. Kopczyński. – Warszawa : Druk. Księży Pijarów, 1817. – 250 s.

Мuczк. – Muczkowski J. Gramatyka języka polskiego... / J. Muczkowski. – Poznań, 1825. – [6], 229, [1] s. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://pbc.up.krakow.pl/dlibra/doccontent?id=572&from=FBC>.

СТЖ – Gołąb Z. Słownik terminologii językoznawczej / Z. Gołąb, A. Heinz, K. Polański. – Państwowe Wydawn. Naukowe, 1968. – 847 s.

Сзыл. – Szylarski W. Początki nauk dla narodowej młodzieży, to jest Grammatyka języka polskiego... / W. Szylarski. – Lwów, 1770. – 14 + 120 s. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://polona.pl/item/12038702/11/>.

В. В. Губич,

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова, г. Одесса, Украина

К ВОПРОСУ О КЛАССИФИКАЦИИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ЛЕКСЕМ

Статья посвящена рассмотрению различных типов специальных лексем по сравнению с центральной языковой единицей терминосистемы – термином. Установлено конститутивные признаки термина. Выяснена специфика прототермина, терминоида, предтермина. Осуществлен обзор мнений ученых по поводу квазитерминов: это предтермины, которые закрепились в специальной лексике и приобрели устойчивый характер, или специальная лексема, для которой характерен поиск оптимальной дефиниции. Польские терминологи выделяют также класс гипотерминов – общих выражений в пределах терминологического лексикона. Рассмотрены общие и отличительные черты терминов и номенов, но провести четкую границу между этими лексемами не удалось, что объясняется их способностью к взаимозаменяемости в зависимости от условий функционирования. Профессионализмом свойственна ненормативность и устный характер. Исследованные классы специальных лексем отражают путь становления термина, особенности фиксации знания об окружающем мире. Учитывая рассмотренный материал, в составе специальной грамматической лексики польского языка выделены следующие группы: прототермины, терминоиды, предтермины, квазитермины и термины.

Ключевые слова: термин; прототермин; терминоид; предтермин; квазитермин; номен; профессионализм; грамматическая терминология; польский язык

TO THE QUESTION OF THE CLASSIFICATION OF THE SPECIAL-PURPOSE LEXEMES

In modern linguistics observed a lot of works devoted to problems of semantics, typology, functioning of special-purpose lexemes. The special-purpose dictionary are different types of words (in particular prototerms, terminoids, preterms, terms, quasiterms, nomens and even professionalisms). And although the history of terminology as a separate science starts with first half of the twentieth century, a consensus view on the definition of the term as the central units of the special-purpose dictionary and the status of the species terminological lexemes among scientists there. We believe it appropriate to consider issues related to the taxonomy special-purpose dictionary regard to the views expressed in modern Ukrainian and foreign researches, in particular Polish linguists, which causes the relevance of our research. The aim is to examine the nature of various types of special-purpose lexemes in comparison with central language unit term system – term. Scientific novelty: orderly classification of types of term system in the Polish grammatical terminology. The results of the study can be used in the course of history and theoretical grammar of the Polish language, the course of the Slavic terminology. Applied general scientific methods of induction and deduction, comparative method and linguistic component analysis. Analyzed the constitutive signs of the term. Clarified the specifics prototerm, terminoid, preterm in the composition of grammatical terminology in the Polish language. Summarized the opinions of scholars about quasiterms: this preterms, which were fixed in the special-purpose dictionary and gained sustainable, or the special-purpose lexemes, for which the characteristic is the search for optimal definition. Polish terminology there is also a class hypoterms – common expressions within the terminological lexicon. Considers common and distinctive features of the term and nomen, but to draw a clear line between these lexemes failed because of their capacity for interchangeability depending on the conditions of operation. It is noted that professionalism are not normative and oral. Investigated special classes of lexemes reflect the history of formation of terminology, especially with lingual fixation of knowledge about the world.

Keywords: term; prototerm; terminoid; preterm; quasiterm; nomen; professionalism; grammatical terminology; the Polish language.